

sredstvi, s katerimi bi se lahko vzgojili za dobre stanovske družabnike. Učiteljstvo je in bo poleg stanovskih smotrov zasledovalo tudi druge smotre, ki so posredno ali neposredno v stiku s stanovskimi interesi, ker je v to z ozirom na svoje stališče skoraj primorano in prisiljeno bodisi moralno ali materialno.

Podati vam statistično sliko izvenuradnega dela in delovanja učiteljstva bodisi na podlagi lastnih institucij ali pa drugih kulturno-narodnih postojank, žal, danes ne moremo. Neobhodna potreba pa je, da poznate v prvi vrsti vsa stanovska podjetja, ki si jih je učiteljstvo postavilo v stanovsko korist, in njih teoretično ureditev in proizvajanje, t. j. njih službo v praksi. Ni to težavna naloga za počitnice. Teoretično smo svojo stanovsko organizacijo skoro vse leto in pri vsaki priliki v vestniku obravnavali. Ne preostaja vam za počitnice ničesar drugega, nego proučevanje posameznih tez v praksi.

In kako to? Gotovo je v kraju, kjer imate svoje počitniško bivališče, ali v okolici tudi po več učiteljev. Ne ogiblje se jih! Gotovo te radi sprejmejo in ne bodo nevoljni, ako jim omeniš, da se interesiraš za bodoče svoje stanovsko delovanje in bi si pri njih rad nabral nazorov in kritike na podlagi izkušenj. Pogovorita se o naši kulturni, stanovski, gospodarski organizaciji. Vprašaj ga za mnenje o naših listih „Tovarišu“, „Popotniku“, „Domačem ognjišču“, „Naši Bodočnosti“, „Zvončku“. Kako je kaj stanovsko gibanje tovarišev in tovarišic v okolici? Kakšno razmerje je med mnenjem ljudstva do učiteljstva in kakšen je splošni položaj o ozirom na stališče stanu v ondodnem kraju? Kaj bi učiteljstvo še lahko storilo in ukrenilo v prid svojega stanu? Lahko dobi natančen vpogled in natančne informacije o položaju in delovanju posameznih stanovnikov. — Na ta način se bistre pojmi in se budi stanovska zavest. In to mora postati bodoča naloga vsakega slovenskega učiteljskega počitnice!

Pojdi potem zopet k drugemu, zjasni nazore in spoznal boš naše stanovsko telo, spoznal boš vrline našega stanovskega telesa, spoznal boš pa tudi rane našega telesa; in le če poznaš bolezen, za katero hiraš, se lahko pozdraviš. Celoto pa le lahko spoznaš, če po analogiji znakov posameznikov sklepaš na celoto.

Širi naše stanovske liste, širi stanovsko zavest, širi smisel za naša stanovska podjetja! Proučuj naše stanovsko življenje!

A razen stanovskega življenja proučujte tudi stik našega stanu z narodom in proučujte narod sam. „Na delo med ljudstvo“ smo čuli glas, ki znači za učiteljstvo toliko kakor: „Demokratizujte!“ Duševni aristokrat naj dvigne duševnega proletarca, da mu bo enak, to se pravi, biti demokrat in postopati demokratično da kloniš svoj ponos in prevzetnost v svrhu vzvišenih smotrov in ne da se le navidezno zatajaš, izrabljaš potem svojo navideznost v svoje sebične namene, pustiš proletarca umirati duševnega gladi, se sam bogatiš — kakor to delajo danes po naši slovenski zemlji razni ljudski demagogi brez razlike političnih strank in klik. Na kulturno-prosvetno delo med ljudstvo!

Proučujte tudi to stran našega stanovskega dela med ljudstvom! Spoznavajte delovanje naših tovarišic in tovarišev v tem oziru! Proučujte, koliko in kako dela učiteljstvo v prid narodnim društvom in podjetjem, kakor čitalnicam, izobraževalnim društvom, knjižnicam telovadnim društvom, socialnim kurzom, predavanjem, pevskim društvom, gospodarskim podjetjem, diletantskim odrom itd. Proučujte in spoznavajte, v koliki meri nam bo pričet s takimi podjetji na lastni podlagi, da odtegnemo izkoriščanje teh kulturnih podjetij političnim strankam, kar očitno ovira in škoduje stvari. Spoznavajmo se sami in spoznavajmo svoje delo, da ga lahko enotno uredimo, eventualno izboljšamo!

Ne stopajte pa v tem oziru samo do učiteljstva, stopite tudi med ljudstvo, med narod, da spoznate njega misli, voljo in želje. Informirajte se o mnenju ljudstva glede našega delovanja, da vemo temu primerno urediti svoje postopanje.

Spoznavajte ljudstvo, koliko je dovzetno za naše ideje. Širite ob vsaki priliki med ljudstvom naše liste za mladino in ljudstvo: „Domače ognjišče“, „Naša Bodočnost“ in „Zvonček“. Širite pa tudi naše mladinske in druge spise!

Izkušajte se vaditi v delovanju na narodno-prosvetnem polju, z ljudskimi predavanji itd., s svojim sodelovanjem pri narodno-prosvetnih podjetjih.

Tega vam menda šola ne bo prepovedala (v počitniškem času), če bi se pa le zgodilo, ostane to nov karakteristikon naših vzgojvalcev, ki ne pojmi, da bo gojenec čez leto in dan svoboden, samostojen človek! (Izgovorimo jasneje in temeljiteje, če bo potreba!)

Proučujte naše stanovsko življenje in delo, proučujte naše narodno-prosvetno delovanje in izkušajte se že sedaj seznaniti s tem delom tudi praktično! Toda ne samo za druge, tudi zase vam je poskrbeti v počitnicah, t. j. za svojo telesno in duševno izobrazbo, za razširjenje svojega duševnega obzora.

Prvemu delu svoje vzgoje lahko odslužite s pomočjo telovadnih društev in potovanja. Telovadna društva bi vam priporočali, da praktično pri njih delujete in vzpodbujate ljudstvo za telesno vzgojo ter se pri njih v počitnicah tudi sami telesno sistematično krepite. Vsak učitelj bodi Sokol! Pri tej priliki se spominjamo, da smo čuli od člana nekega dež. š. sv., da je baje ministrstvo samo izdalo odlok, da imajo šolska vodstva nalog pospeševati telovadbo naraščaja pri telovadnih društvih. Koliko je na tem, se bomo natančneje informirali. To pa že danes lahko konstatujemo, da se o telesni vzgoji na naših učiteljskih ne more govoriti, ker se morajo vse v to določene ure uporabljati skoro izključno za teorijo, da pa v kljub temu dejstvu merodajni faktorji ovirajo telesno vzgojo svojih gojencev. To ne zaradi tega, ker pripoznavajo velik pomen telesne vzgoje, temveč zaradi pristranskih predsodkov, da, čisto zaradi diktature višjih c. kr. oblastev, ki po nešteti slučajih celo telesno vzgojo pospešujejo z največjo pristranostjo. Obžalovati moramo le s pedagoškega in splošno vzgojnega stališča take razmere, ker ta pristanost direktno nasprotuje — uničuje — deluje zdravim pedagoškim načelom!

Vsem nezdravim razmeram bo potuha odpomoč! Poleg drugih športov in iger bi vam priporočali v telesno vzgojo tudi potovanja. V tem oziru vam gre na roko „Prosveta“, ki je izdala za dijake v svrhu počitniškega potovanja seznam dijaških prenočišč in dijaške legitimacije. To idejo je pozdravljati in toplo priporočati. Potovanja bi vam posebno priporočali po naših jezikovnih mejah. Pomena in namena vsega tega menda ni potreba posebe razlagati. Posebe pa moramo poudarjati, da se na potovanju ne obračate le do tovarišev dijakov, temveč tudi do tovarišev učiteljev, ki vam bodo radi podali informacije o razmerah v posameznih krajih i. dr. Spoznavajmo se! V razgovoru z rojaki pa širite narodni čut in vse ideje, ki so potrebne zdravemu narodnemu organizmu!

Toda ne samo telesni, temveč tudi duševni vzgoji, t. j. samoizobrazbi, naj bo de posvečene počitnice. Ljubljanskim tovarišem bi postavil v tem oziru za smoter, da se pripravijo za kakršnekoli stroke poljudno-znanstvenih predavanj, s katerimi bodo predavali v šoli, v urah, ki se bile letos nalašč v to določene. Poslužite se dane prilike in pravice! Drugim tovarišem je težko svetovati kak bližnji smoter od poklica, razen če ravnateljstvo samo dovoli gojiti predavanja in predavateljstvo med seboj. Da je stvarna debata neobhodno potrebna od predavanja, o tem ni potreba posebe govoriti. Izbijte si predsodek, da vam je dostop v znanost nedostopen! Ni treba, da bi morali reševati kakka težka vprašanja, dovolj je, da temeljito prečitate kako večje poljudno pisano znanstveno delo in si na podlagi tega napravite predavanje. Dobri nazori se tudi sprejemajo! Bibliografijo za posamezne stroke je težko navajati, priporočali bi pa, da se v tem oziru obrnete do kakega tovariša, ki se za to zani-ma, in gotovo vam rad pomaga z nasvetom iz zadrege. O predavanjih smo že itak obširneje govorili.

Glede čitanja bi tudi priporočali kritične razprave in nekatere revije, leposlovne in znanstvene, t. j. „Ljubljanski Zvon“, „Naše Zapiske“ i. dr. Namesto političnih časopisov bi svetovali skoro bolj kritični študij in razprave o politiki. Onim tovarišem, ki so večič kakega slovanskega jezika in se zanimajo za leposlovje, bi priporočali, da se seznanijo z literaturo in kritično s tem svojim znanjem sebi, stanu in splošno slovanskemu narodu. Stopajmo na praktično stran slovanstva!

Nešteto je še podrobnosti! Premišlujte o vsem, kar se vam je v to podalo! Delajte tudi v počitnicah v prid sebi, stanu in narodu, ker le v delu vidimo rešitev svojega stanu. Z zasmotrenim delom končujemo in z zasmotrenim delom bomo zopet pričeli drugo leto!

* * *

Tovarišem abiturientom in tovarišicam abiturientkam pa kličemo ob vstopu v naše vrste: Ne ogiblajte se nas! Spoznavajte nas in naša stremiljenja, potem nas sodite! In ravnajte se svobodno po svojem prepričanju!

Abiturientom in abiturientkam. Ko sem govoril lani z nekim učiteljem iz Švice, mi je povedal, da potuje tudi on v družbi več kolegov vsako leto kam. Tako so n. pr. mahnil lani proti severu, za leto imajo pa na programu našo Postojnsko jamo, Trst in Benetke. Na vprašanje, ali morda aranžira kakšno društvo ta potovanja, mi je odgovoril, da ne, pač pa se je dogovoril njegov letnik na razstanku, da priredi vsako leto večje ali manjše skupno potovanje. Domenili so se izprva, da bodo zlagali mesečno 5 frankov v ta namen, pozneje so pa poskočili tako, da plačujejo sedaj 20 frankov mesečno. Imponirala mi je ta ideja tolikanjbolj, ker sem se primerjal z nami. Tudi mi smo imeli njega dni priliko, da bi nam bila šinila enaka misel v glavo. Pisali smo namreč nalogo „Der bildende Wert des Reisens“. Sicer se ne spominjam več, kaj vse smo takrat napisali v potu svojega obraza. Prepričan sem pa, da smo sigurno priznavali in poudarjali na vse pretege naša izobrazovalna moment potovanja. Da bi se dali navsezadnje naši nazori tudi kolikortoliko realizirati, o tem

se nam niti sanjalo ni. — Ako bi se mi posrečilo zbuditi s temi vrsticami v naših abiturientih, oz. abiturientkah isti ali slični sklep kot je zgoraj omenjeni, v svesti bi si bil, da se mi je posrečilo storiti dosti.

Kranjske vesti.

— **Na deželni kmetijski šoli na Grmu** je razpisana služba provizoričnega strokovnega učitelja za sadjarstvo, oziroma vinarstvo s prejemki VII. plačilnega razreda deželnih uradnikov, ki je enak X. plač. razredu državnih uradnikov. Prošnje je vložiti pri deželnem odboru do dne 15. julija t. l.

— **Posnemanja vredno.** Na ljubljanskem učiteljskem je od nekdaj navada, da gojenke IV. letnika poklonijo ob slovesu kakšno stvar v spomin. Letos so se postavile gojenke na prav hvalevredno stališče in so kupile iz umetniške razstave v Jakopičevem paviljonu eno od tam razstavljenih vaz g. J. Zajca. Umetnik je gojenkam iz svoje iniciative v ceni precej popustil, kar s posebnim priznanjem konstatujemo! — Vrle Slovenke iz letošnjega IV. letnika učiteljskega stavljam za zgled tudi drugim krogom, ki naj bi ob podobnih prilikah tudi tako ravnali.

— **Pred Kanoso.** Pišejo nam: Dne 19. maja je zborovala v Zatični pest Slomškarjev. Bili so to „odbrani“ zastopniki in „cvet“ Dolenjske — zlasti iz litjsko-krškega okraja s svojim nadzornikom na čelu. Zborovanje je počastil s svojim obiskom tudi — ne čudi se, tov. urednik! — vaš nekdanji dopisnik, ki se je tako bahavo s polnim imenom in značajem podpisaval pod svoje članke. Kdo bi si bil tedaj mislil, da pojde čez leto dni pred Kanoso! To je značaj, kremen! Trpke besede mi silijo pod pero, ki pa mi spriču takega sramotnega dejstva kar zastaja. Ne sodim preostro, ako rečem, da je bil dotični značaj, kakršnih ne manjka v Slomškariji. V zagovor pa mu bodi, da je fant mlad, ki ne ve, kaj hoče!

— **Okrajna učit. konf. za litjski okraj.** Dne 4. junija je imelo učiteljstvo litjskega okraja letno okrajno konferenco. Podati hočem kratko poročilo. Imeli smo tri izborna predavanja. Tov. Karel Humek, strokovni učitelj iz Krškega, nam je izvrstno predaval o praktični uporabi oblikoslovja v vsakdanjem življenju in to razjasnil s slikami na tabli. Za svoj trud pa je tudi žel veliko odobravanja in vsestranske hvalo. Ravno tako sta tudi v polnem obsegu zadovoljila poslušalce tovariša Janko Polak in njega soproga Marija Polakova z referatom o pouku, kakršnega zahteva od šole njen okoliš.

G. šolski nadzornik Ljudevit Stiasny pa nam je podal kakor vedno svoje izborno in nepristransko letno poročilo. Tudi se mu je izrekla od vse strani zaupnica, ker se ga zadnji čas brez potrebe napada. Omeniti hočem še volitev stalnega in knjižničnega odbora. Voliti bi se moralo, vsaj jaz tako mislim, vsako leto nov odbor, a pri nas delamo še bolj po starem. Predlaga se, da je najboljši, če ostane stari, da se preveč ne zamudimo, in kakor v kaki hribovski vasi pri občinskih sejah se lepo pokima in vzdigne roke, pa je dobro. Ste razumeli, tovariši in tovarišice! Po končanem dnevnem redu je bil banke pri g. Lajovicu v Litiji, ki nas je res točno in izvrstno postregel. Vsa čast in hvala mu! Vsakomur ga priporočamo, da ga poseti! — Prav na uho nekaterim povem, da bi bilo treba več kolegialnosti! Te v našem okraju, da odkrito povem — ni! Nekateri tovariši se drže kakor baroni ali grofi in tovarišice ravno tako. Saj se vendar poznamo, kdo in kaj da smo in koliko ima kdo plače. Več ponižnosti in prijaznosti! Pa brez zamere, morda bo de v prihodnje drugače! — Z druge strani smo prejeli poročilo, ki ga tudi prijavljamo, da čujemo še drugi zvon. Naš dopisnik pravi: V soboto, dne 4. t. m., je imelo učiteljstvo litjskega okraja svojo uradno konferenco. O konferenci ne bom poročal, ker je vse le nekaka šablona. Zanimala pa bo marsikoga izjava, ki je koncem konference podal — baje v imenu vsega učiteljstva — nek pisatelj in prikrit Slomškar. Izjavljal je, da vse učiteljstvo obsoja napade v „Slov. Narodu“ na velezaslužnega g. nadzornika. To je navadno štreberstvo! Sicer pa ni dotičnika nihče pooblastil dvigati kadilnice nadzorniku — Slomškarju. Sicer je pa v našem okraju sedaj precej nagnitih jabolk in treba bo korenite remendure. Aut — aut! Kar ni z nami, je proti nam, srednje poti pa ni! Če se je nadzornik prelevil, ni s tem rečeno, da se moramo tudi mi! Tako daleč pa tudi ne sega njegova oblast, da bi nas silil zatajiti svoja načela! — Ti dve poročili sta si v direktnem nasprotju. Kje srednja, zlata pot?

Štajerske vesti.

— **Šolski nadzornik za slovenske šole v mariborskem okr. glavarstvu.** Kakor poroča „Narodni Dnevnik“ iz dobro poučenih krogov, ostane še g. Schmoranz naziv imenovanju na učiteljske na svojem mestu kot nadzornik, in sicer za mariborski in slovenjebistriški okraj. Le lenarški okraj se izroči drugemu nadzorniku — najbrže Dreflaku — v oskrbo.

— **V Grižah** je imenovana za poštarico g. Marija Černejeva, soproga tamoš-

njeja tov. nadučitelja. Svojo službo nastopi s 1. julijem.

— **Učiteljski imenovanji.** Imenovan je za učitelja-voditelja v Narppljah pri Ptujski gori def. učitelj v Zetalah A. Gabere. Na ljudsko šolo v celjski okolici je imenovan J. Kramer, učitelj v Braslovčah.

— **Iz Svetinjskega** poročajo: Okrajni šolski svet ormoški je imenoval namesto odstopivšega Leopolda Pettovarja za šolskega ogleda svetinjskega posestnika Aloj. Bogša iz Mihalovcev.

Splošni vestnik.

Za drugi milijon češke „Šolske Matice“ je zbranih doslej skoro že 80.000 K.

Zaplenjena protiklerikalna brošura. Znani hrvaški pisatelj in pedagog Davorin Trstenjak je napisal in izdal knjižico „Moderna šola“, v kateri razlaga pogubnost klerikalne šolske vzgoje. Knjižica se je z bliskovito naglico širila po Hrvaškem. Klerikaleci, videč, da ne morejo s svojimi „idejami“ preprečiti uspeha publikacije, so se zatekli k vladni, in državno pravdnstvo je zaplenilo knjižico, češ, da je z njo storjen zločin motenja vere. Tako pride pisatelj seveda tudi pred poroto, kar bo samo v korist svobodomiselnosti.

Priznanice mestnemu učiteljstvu. C. kr. mestni šolski svet ljubljanski je v svoji zadnji redni seji, ki se je vršila dne 31. maja t. l., sklenil, da se imajo izreči priznanja ali zahvale: prelatu Andreju Kalanu za vzorno vodstvo šole in lepe uspehe v „Marijanišču“; učiteljskemu zboru zasebne češke petrazrednice v „Marijanišču“ za prav dobre učne uspehe; učiteljicam Franciški Sušteršičevi, Jožefi Rakovčevi in Teodori Wernetovi na zasebni dekliški osemrazrednici v „Lichtenthurnovem sirotišču“ za odlične učne uspehe; učitelju Andreju Rapetu in učiteljici Danici Sinkovčevi na III. mestni dekliški ljudski šoli za lepe učne uspehe; učiteljicam: Emiliji Rojčevi, Margareti Cundrčevi, Albini Svetkovi, Josipini Kalinovi, Mariji Šerčevi, Franciški Zemmetovi, Mariji Čepinovi, Juliji Borowski, Mariji Mehletovi, Mariji Arselinovi in Mariji Meškovi na mestni slovenski dekliški osemrazrednici pri sv. Jakobu za lepe učne in vzgojne uspehe; učitelju Jakobu Furlanu za 25 letno prav uspešno delovanje na I. mestni dekliški ljudski šoli v Ljubljani; učitelju Luki Jelencu za lepe učne uspehe, ki jih dosega ves čas svojega službovanja ravnatom; nadučitelju Antonu Likozarju na zasebni salezijanski šoli za lepe učne uspehe iz pisanja in risanja; učitelju Josipu Bezljaju na II. mestni dekliški ljudski šoli za lepe učne uspehe iz risanja; učitelju Pavlu Gorjupu ravnatom za prav dobre učne uspehe; s. Evfemiji Križišnikovi na zasebni vnanji dekliški ljudski šoli uršulinski za odlične uspehe v elementarnem razredu; s. Elizabeti Kremžarjevi, strokovni učiteljici na zasebni vnanji meščanski šoli uršulinski za odlične učne in vzgojne uspehe; Mariji Jerinovi, voditeljici II. mestnega slovenskega otroškega vrtca v Cerkveni ulici za vzorno vodstvo in odlične učne in vzgojne uspehe; Ani Gorupovi, otroški vrtničarici ravnatom za lepe učne uspehe. — Razen tega je c. kr. mestni šolski svet v ravnotej seji sklenil c. kr. deželni šolski svet naprositi, naj nekaterim zaslužnim starejšim učiteljem in učiteljicam na pristojnem mestu izposluje njih delovanju primerna službena odlikovanja. Obrnil se je nadalje na c. kr. deželni šolski svet s prošnjo, naj izposluje vsem ljubljanskim učiteljem in učiteljicam, ki so izprašani(e) za meščanske šole, naslov meščanskih učiteljev in učiteljic, oziroma strokovnih učiteljev in učiteljic. Končno je sklenil naprositi c. kr. dež. šolski svet, naj posreduje pri deželnem zboru kranjskem, da se z ozirom na veliko podražje stanovanj mestnemu učiteljstvu zviša stanarina za 50 %.

Zagrebski
Franck

priloga **kat** *pridatek*
kat priznana **najboljši** *za kavo!*

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 564.	Kranjako.	1-1
Vseled naročila c. kr. deželnega šolskega sveta do 29. maja 1910 št. 2085 razpisuje c. kr. mestni šolski svet službo stalnega mestnega suplenta na tukajšnjih javnih ljudskih šolah, združeno s službenimi prejemki, ki so osnovani za stalno učno oseboje.		
Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom pri predsedstvu c. kr. mestnega šolskega sveta vlagati		
do 6. julija 1910.		
Zaklenele ali pa pomanjkljive prošnje se pri oddaji službe ne bodo upoštevale.		
C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani, dne 6. junija 1910.		
Predsednik: Iv. Hribar l. r.		